

BOMEN, HEESTERS, HAGEN EN HEGGEN

Heb je de ruimte in je Bloemrijk, overweeg dan om ook wat bomen of heesters of misschien wel een haag aan te planten. Die kunnen een bijzonder belangrijke bijdrage leveren aan de biodiversiteit. Ze bieden voedsel voor insecten en vogels en geven dieren een plek om te schuilen en zich voort te planten. Bovendien geven ze schaduw en kunnen ze hittestress verminderen, wel zo prettig voor de mens.

Je kunt kiezen voor één of meerdere solitaire bomen of heesters, maar zeker zo waardevol is een gemengde haag of bosje. Vaak wordt dit laatste ook wel 'bijenbosje' of 'vogelbosje' genoemd. Want door de variatie aan voedsel (nectar, stuifmeel, bessen, noten en vruchten) en de vele schuilmogelijkheden zijn ze aantrekkelijk voor allerlei insecten en andere dieren.

OVERLEG MET GEMEENTE

Wil je een boom planten in je Bloemrijk? Overleg dan eerst met de gemeente of dit mogelijk is. De gemeente is ervoor verantwoordelijk dat bomen in de openbare ruimte geen schade aan derden toebrengen. Ook kunnen er kabels en leidingen in de grond liggen die tijdens het planten of later door de boomwortels beschadigd kunnen worden. Bovendien hebben ook andere partijen zoals het Waterschap hier soms zeggenschap over, afhankelijk van de locatie (zoals langs watergangen). Met heesters is het over het algemeen wat minder ingewikkeld, maar laat je vooraf goed informeren of en waar je zou mogen planten.

SOORTEN KIEZEN

Er zijn zóveel soorten bomen en heesters, waar begin je dan als je een keuze moet maken voor jouw Bloemrijk? Met inheemse soorten zit je natuurlijk altijd goed, zeker als je bovendien voor soorten kiest die in Rivierenland thuishoren.

ONZE GONZENDE FAVORIETEN

In de tabel zie je enkele suggesties voor inheemse soorten die gunstig zijn voor bestuivers én vaak voor vogels. Hierin geven we bovendien aan of ze prikkels bevatten en/of giftig zijn. Iets om eventueel rekening mee te houden, bijvoorbeeld wanneer op de plek (kleine) kinderen komen, zoals speelplaatsen of schoolpleinen. Overigens zijn de besjes vaak alleen giftig als je er flink veel van eet, waardoor het risico beperkt blijft. Schat dit zelf goed in.

Soortnaam	Bloeitijd	Kenmerken	Prikkels	Giftig
Wilg	feb-mrt	9 Nederlandse bijensoorten hebben wilgen nodig om te overleven	nee	nee
Gele kornoelje	feb-mrt	voor vroeg bijenbezoek gevolgd door eetbare rode besjes	nee	nee
Sleedoorn	eind mrt-eind apr	waardplant voor o.a. de bedreigde sleedoornpage	ja	ja (licht)
Meidoorn	apr-mei	belangrijke waardplant voor veel nachtvlinders en bijen	ja	nee
Kardinaalsmuts	mei-jun	nectar is geliefd bij insecten, de bessen bij vogels	nee	ja

Vlier	mei-jul	populair bij bestuivers als zweefvliegen, vogels eten de bessen	nee	nee
Gelderse roos	jun	aantrekkelijk voor o.a. veel zweefvliegen, kevers en vlinders	nee	ja
Egelantier	jun-aug	populair bij diverse wilde bijen, zweefvliegen en kevers	ja	ja (alleen zaden)
Sporkehout/ vuilboom	mei-sep	zeer lange bloeier met volop voeding voor diverse bestuivers	nee	ja

BODEM EN ANDERE BEPALENDE FACTOREN

Ook andere factoren dan het nut voor biodiversiteit spelen waarschijnlijk mee in je keuze. Bepalend is allereerst de bodem (in Rivierenland vaak klei). Denk ook aan toenemende temperaturen en droogteperioden i.v.m. de waterbehoefte. Verder spelen esthetische overwegingen vaak een rol. Heeft de boom of struik een mooie groeivorm, bloeiwijze of verkleurend blad in de herfst, en moet hij groenblijvend zijn? Wil je veel schaduw of juist niet, en wil je er misschien fruit van oogsten? En hoeveel ruimte heb je? Bedenk hoe groot de soort uiteindelijk zal worden! Natuurlijk kun je ook rekening houden met al bestaande beplanting. Staat er al een boom met bijvoorbeeld een bloeitijd in het voorjaar? Kies als aanvulling juist voor soorten die net in een ander seizoen bloeien, om zo het voedselaanbod voor bestuivers te spreiden. Maak een lijstje met jullie wensen en ga dan op zoek naar geschikte kandidaten.

DOOR DE BOMEN HET BOS ZIEN

Handige tools die je kunnen helpen:

- VELT biedt de [gratis digitale brochure](#) 'Laat je tuin BOOMen' aan.
- Plan Boom en de Natuur en Milieufederaties ontwikkelden de 'Boomkiezer'. Geef de gewenste hoogte, grondsoort, bloeitijd e.d. aan, dan adviseert de Boomkiezer de meest geschikte boomsoorten. Ook van Plan Boom is het handige beknopte overzicht van [15 inheemse boomsoorten](#), inclusief algemene plantinstructies.
- De [Bomenvinder](#) van [MeerBomen.Nu](#), een organisatie die overgebleven zaailingen uit parken en natuurgebieden oogst. Vanuit een tijdelijke 'Bomenhub' komen deze miniboompjes weer terecht bij iemand die ze graag wil planten. In jouw Bloemrijk?!
- Vogelbescherming Nederland geeft veel tips voor [vogelvriendelijke beplanting](#).
- [De TreeEbb](#) van Boomkwekerij Ebben, waarin je soorten kunt selecteren op basis van criteria als bodemsoort en waarde voor biodiversiteit.

NIET-INHEEMSE SOORTEN

Natuurlijk hoeft niet alles in je Bloemrijk inheems te zijn, maar zorg wel voor een goede mix die een zoveel mogelijk aaneengesloten bloeihoogte vormt. Zorg dat de bloemen waarde voor bestuivers hebben (dus niet gevuldbloemig zijn). Dat geldt zowel voor je keuze aan planten, zaden en bollen als voor bomen en heesters. Let er in ieder geval op dat de gekozen soorten niet onder de zogenaamde 'invasieve exoten' vallen. Natuur en Milieu deed een bomenonderzoek in Nederlandse gemeenten en stelde naar aanleiding daarvan een [groene en zwarte bomenlijst](#) samen. De groene lijst bevat (zowel inheemse als uitheemse) soorten die een bijdrage leveren aan de biodiversiteit en de zwarte lijst bomen die juist schadelijk kunnen zijn voor de natuur. Goed om jullie keuze hier steeds aan te toetsen!

MEER WETEN?

- Bekijk de tips voor een bijenbosje (met geschikte soorten) in de brochure '[Geef de Bij een Bloemetje](#)' van Bij Bewust Betuwe.
- De [Kennisbank](#) van Stichting Landschapsbeheer Gelderland biedt een schat aan informatie (o.a. het [infoblad Bijen haag](#)).

